D.El.Ed. (First Year) Examination

Session - 2016-18

Subject - Childhood and Development of Children (101)

Time : 2½ hours M.M. 50

ਭਾਗ – (ੳ)

ਨੋਟ :- ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ।

1. (ੳ) ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ (Humanistic Psychology) ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਹਨ?

   (ਅ) ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਪਰਪੱਕਤਾ ਵਿਚਲਾ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ ।

   (ੲ) ਲਿੰਗ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?

   (ਸ) ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੀ ਬਚਪਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਭੂਮਿਕਾ ਦੱਸੋ?

   (ਹ) ਅਨਾਥ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਕਾਸ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? (5×2=10)

ਭਾਗ – (ਅ)

2. ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪਹਿਲੂ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਹਨ? ਵਿਭਿੰਨ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ ।

ਜਾਂ

ਬੱਚਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਦਰਭਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇੱਕਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਵਲੋਕਣ ਵਿਧੀ (Observation Method) ਕਿਵੇਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

3. ਸੰਪੂਰਨ (Gross) ਅਤੇ ਸੂਖਮ (Fine) ਗਤੀਆਤਮਿਕ ਹੁਨਰਾਂ (Motor Skills) ਵਿਚਲਾ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ । ਸ਼ਿਸ਼ੂ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਬਾਲਕ ਦੇ ਗਤੀਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ? ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।

ਜਾਂ

ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਅਰਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗਾਰਡਨਰ ਦੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਬੁੱਧੀ ਸਿਧਾਂਤ (Multiple Theory of Intelligence) ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । (8)

4. ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਰਿਕਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਸੰਬੰਧੀ ਮਨੋ-ਸਮਾਜਿਕ

ਸਿਧਾਂਤ (Erickson Psycho-Social Development Theory) ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਮਾਨਸਿਕ ਸਵਾਸਥ ਵਿਗਿਆਨ (Mental Hygiene) ਦੇ ਅਰਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਤੇ ਮਹੱਤਵ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ। (8)

5. ਗਰੀਬੀ ਅਜੋਕੀ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸੋ ਕਿ ਇਹ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ? (8)

6. ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਢੁਕਵਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ (Parenting Styles) ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ? ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਰਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ? ਸਕੂਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ? ਵਰਣਨ ਕਰੋ। (8)